
АНОТАЦІЇ - ANNOTATIONS*

Неля Герасименко. Епістолярні джерела у науковій спадщині О.М.Лазаревського

Розглядаються публікації епістолярних джерел, здійснені О.М.Лазаревським. Аналізуються їхні особливості та специфіка. Показується значення цих публікацій у науковій спадщині О.М.Лазаревського.

Максим Гедін. Внесок Я.М.Шульгіна в дослідження козацько-гетьманської України

В статті розповідається про боротьбу українського народу за свою незалежність. Головною метою статті є спроба показати розуміння Я.М.Шульгіним подій історії України XVII-XVIII ст. Спершу викладено причини, які призвели до приєднання України до Росії. Пізніше проаналізовано спроби українських державних діячів домогтися автономії України в складі Росії.

Ольга Гончар. М.І.Костомаров і М.П.Погодін: науковий диспут в епістолярному розрізі

Стаття присвячена науковому диспуту між М.Костомаровим і М.Погодіним (1860 р.). Проблема розглядається крізь призму епістолярію, який дозволяє по-новому розкрити дискусійні питання.

Олександр Гуржій, Святослав Юсов. Наукова діяльність К. Стецюк в Інституті історії України. (До століття з дня народження історика та 70-річчя Інституту)

У статті висвітлюється наукова діяльність знаного радянського вченого-медієвіста К.І.Стецюк. На основі архівних джерел, спогадів, а також аналізу її праць розкривається внесок дослідниці у вітчизняне історіописання. Увага також приділена і етапам біографії К.І.Стецюк у контексті становлення і розвитку Інституту історії України НАН України.

*Переклад і редагування англомовних анотацій старшого наукового співробітника Інституту історії України НАН України, кандидата історичних наук В. С. Горак

Інна Заболотна. Історіографія життя та наукової спадщини І.П.Крип'якевича

Стаття присвячена огляду історіографії життя і наукової діяльності визначного українського історика, учня М.Грушевського, члена НТШ, академіка Івана Крип'якевича. Висвітлюється вплив ідеологічної і політичної ситуації в країні на його творчість.

Оксана Ковальчук. Вивчення давньої історії України в період романтизму: історіографічні та джерелознавчі питання

Розглядається доробок романтизму в царині давньої історії. Висвітлюється пріоритетна проблематика наукових студій істориків-романтиків. Аналізується їхній внесок у розробку української історії стародавньої доби.

Іван Куций. Історіографічна спадщина Олександра Барвінського: концептуалізація історично-цивілізаційних уявлень

У статті у загальних рисах охарактеризовано місце та роль О.Барвінського в історіографічному процесі Галичини. Зроблено аналіз його історичних праць. З'ясовано його внесок у походження історично-цивілізаційних уявлень українофільської течії національного руху Галичини.

Ігор Лиман. Сучасний стан і перспективи досліджень з історії православ'я в Україні

Стаття присвячена аналізу проблем та досягнень сучасних студій з історії православної церкви в Україні, розгляду можливих перспектив подальшого дослідження церковної проблематики. Формулюється ряд завдань, які мають вирішуватись фахівцями з церковної історії.

Іван Мищак. Ліквідація греко-католицької церкви в Україні в повоєнні роки: історіографія

Аналізуються праці дослідників радянського періоду, науковців діаспори та сучасні здобутки української історіографії, що висвітлюють державну політику щодо греко-католицької церкви на західноукраїнських землях у повоєнні роки. Робиться висновок про цілеспрямоване нищення греко-католицької церкви і організовану кампанію щодо її дискредитації, до якої було залучено радянських істориків.

Олександр Музичко, Вадим Хмарський. Український історик П.А.Іванов: основні етапи біографії та наукова спадщина

Висвітлюється життєвий та творчий шлях маловідомого представника школи В.Антоновича – П.Іванова. Розглядається його науковий доробок, зокрема археографічна діяльність.

Юрій Ніколаєць. Основні напрямки розвитку вітчизняної історіографії суспільно-політичного життя України середини 1940-х – середини 1960-х рр. у контексті світової історичної науки

Розглядаються суспільно-політичні стереотипи радянської доби. Аналізується історіографічна розробка цієї проблематики в українській радянській історіографії.

Наталя Пазюра. До біографії Миколи Стороженка: Київська Перша гімназія та соціокультурне оточення (1909-1919)

Висвітлюється побутування Миколи Стороженка на посаді директора Першої Київської гімназії (1909-1919). Розглядається вплив тогочасного оточення та педагогічної діяльності Стороженка на його суспільно-політичні погляди і світосприйняття.

Марія Парахіна, Тетяна Полушкіна Тетяна. Тенденції формування і розвитку українського державотворення (90-ті роки ХХ ст.): історіографія питання

Дослідження історії виникнення і розвитку Української державності неможливе без аналізу стану розробки даної проблеми в науковій літературі, її здобутків та недоліків. Аналіз опублікованої в 90-х рр. літератури показує, що проблема створення самостійної Української держави знайшла доволі масштабне висвітлення в історіографії. Проте залишається ще чимало аспектів, які потребують подальшого ґрунтового дослідження.

Олександр Пилипенко. Історіографія історії зовнішньоекономічної діяльності України у складі Російської імперії (друга половина ХІХ - початок ХХ ст.)

Наукова стаття присвячена аналізу історіографії зовнішньоекономічної діяльності України в умовах Російської імперії у другій половині ХІХ - на початку ХХ ст. Висвітлюється історіографічна розробка цієї проблеми.

Степан Свистович. Сучасна українська історіографія громадської ініціативи в Українській СРР 20-30-х років ХХ століття

Висвітлена історіографічна розробка історії вивчення громадських організацій 1920-1930-х років на теренах Радянської України. Показано особливості та специфіка цього процесу. Проаналізовані наукові праці з даної проблематики.

Віталій Тельвак. Перший том „Історії України-Руси” Михайла Грушевського в оцінках сучасників

В статті досліджується сприйняття першого тому «Історії України-Руси» в європейській історіографії кінця ХІХ – початку ХХ ст. Показано особливості становлення грушевськознавчої рефлексії в українській, російській, польській, німецькій та чеській історичній науці. Встановлено залежність висловлених оцінок від специфіки політичної ситуації, виявлено типові та відмінні характеристики історичних поглядів М.Грушевського.

Святослав Юсов. Початковий період наукової творчості Володимира Голобуцького

В статті на основі аналізу джерельних матеріалів (архівних та власне історіографічних) зроблено реконструкцію раннього періоду наукової творчості авторитетного українського козакознавця В.О.Голобуцького. Виокремлено етапи (ростовський, краснодарський та ленінградський) цього початкового періоду, а також розкрито такий чинник, як соціокультурне оточення В.О.Голобуцького.

Наталья Юсова. Внедрение концепции древнерусской народности в научный обиход: вклад Л.В.Черепнина

В статті на основі аналізу джерельних матеріалів зроблена спроба реконструкції однієї з ланок історіографічного процесу легітимації концепції/теорії давньоруської народності в історичній науці СРСР. Саме через персоналістичний зріз (Л.В.Черепнін – А.М. Насонов) узагальнено етап наукової легітимації підставового вчення. Водночас дослідження позиції вченого – Л.В.Черепніна – дає змогу відстежити ставлення до концепту давньоруської народності представників класичної російської історіографії, для чого і було залучено матеріали другої половини 1950-х рр., коли власне вже не стояло так гостро питання політичної легітимації (апогей – 1954 р. – відзначення 300-річчя Переяславської ради).

Олексій Ясь. Історичні погляди Пантелеймона Куліша в світлі інтелектуальних метаморфоз 1870-1880-х років

Висвітлюються історичні погляди П.Куліша та їхня трансформація у 1870-1880-х роках. Розглядається поєднання пізньоромантичних та позитивістських підходів у його наукових студіях. Аналізується понятійний апарат Куліша у світлі тогочасних інтелектуальних перетворень.

Nelya Gerasymenko. Epistoleric sources in the scientific legacy of O. M. Lazarevsky

The author reviews the publication of the epistoleric sources, made by O. Lazarevsky, analyses their peculiarities and specific features, shows the importance of these publications for the scientific legacy of O. Lazarevsky.

Maxim Gedin. The contribution of Ya. M. Shulgin to the studies in the Cossacks – Hetman Ukraine

The article tells about the Ukrainian people's struggle for their independence. The main purpose of the article is to show Ya. M. Shulgin's understanding of the events of Ukrainian history in XVII-XVIII centuries. At first the author expounded the reasons that led to Ukraine's unification with Russia, and then analysed the attempts of the Ukrainian statesmen to strive for the autonomy of Ukraine in the composition of Russia.

Ol'ga Gonchar. M.I.Kostomarov and M.P.Pogodin: a scientific dispute in an epistolec dimension (1860)

The article is devoted to the scientific dispute between M.Kostomarov and M.Pogodin (in 1860). This problem is considered in an epistoleric and which enables to make a new revolution of the discussional issues.

Olexander Hurzhiy, Svatoslav Yusov. Scientific activity of K.Stetsuk in the Institute of history of Ukraine (for the one hundred years anniversary from the day of birth of historian and 70 years of the Institute of history of Ukraine)

The article tells about scientific activity of known soviet historian of medieval ages of K.Stetsuk. The article opens up role historian about domestic history science on the basis of the archived material, memoirs, and also analysis of her creative work. Attention is devoted to the stages of biography of K.Stetsuk

in the context of becoming and development of the Institute of history of Ukraine of the National academy of Sciences of Ukraine.

Inna Zabolotna. The historiography of the life and scientific legacy of I. P. Kryp'yakevich

The article is dedicated to the historiography of the life and scientific activity of I. Kryp'yakevych – a prominent Ukrainian historian, a NTS member and M. Hrushevsky's pupil. The author reveals the influence of the ideological and political situation on his creative work.

Oksana Koval'chuk. Studies in the ancient history of Ukraine in the period of Romanticism: problems of historiography and sources science

The author considers the contribution of Romanticism into ancient history, reveals the priority problems of the historian-romantics' scientific studies, analyses their role in the development of Ukrainian history in ancient times.

Ivan Kutsy. The historiographic legacy of Olexander Barvins'ky: the conceptualisation of the historico-civilizational views

In the article outlines O. Barvinsky's place and the role in the historiographic process of Galicia, analyses his contribution to the origin of the historico-civilizational views of the Ukrainophile part of Galicia's national movement.

Igor Lyman. The current state and prospects of studies in the history of Orthodox in Ukraine

The article is dedicated to the analysis of problems and achievements of the modern studies in the history of the Orthodox church in Ukraine, to the consideration of the possible prospects of the future studies in the church topics. The author formulated a number of tasks to be carried out by the professionalism of church history.

Ivan Myshchak. The liquidation of the Greek-Catholic church in Ukraine in the post-war years: historiography

The author analyses the works of the scholars of the Soviet period as well of the scientists of Diaspora and the current achievement in Ukrainian historiography that reveal state policy towards the Greek-Catholic church in Western Ukraine in the post-war years, arrives at the conclusion about the purposeful liquidation of the Greek-Catholic church and the organized campaign aimed at its discreditation the Soviet historians were involved in.

Olexander Muzychko, Vadym Khmars'ky. Ukrainian historian P. A. Ivanov: the main period of biography and scientific legacy

The article reveals the way of life and creative work of P. Ivanov – a little-known representative of V. Antonovych's school, considers the results of his scientific work and in particular, - his activity in the field of archeography.

Yuriy Nikolayets. The main directions in the development of the native historiography of Ukraine's socio-political life in the middle of 40-ies – the middle of 60-ies within the context of world historical science

The author reviews the socio-political stereotypes of the Soviet times, analyses the historiographic development of this problems in Soviet Ukrainian historiography.

Natalya Pazuira. To the biography of Mykola Storozhenko: The first Kiev gymnasium and cultural surrounding (1909-1919)

The author reveals the role of Mykola Storozhenko as the headmaster of the first Kyiv gymnasium, considers the influence of surrounding of that time and Storozhenko's pedagogical activity on his socio-political views and perception of the world.

Maria Parakhina, Tetyana Polushkina. The trends of the formation and development of creation of Ukrainian statehood (the 90-ies of the XX century): historiography of the problem

Studies in the history of the emergence and development of Ukrainian statehood are impossible if the state of development of this problem, its advantages and drawbacks in scientific literature aren't analysed. The analysis of the literature published in the 90-ies shows that the problem of the independent Ukrainian state has been revealed in the historiography an a large scale. But there are still many aspects to be thoroughly studied in future.

Olexander Pylypenko. The historiography of history of foreign economic activity of Ukraine in the composition of the Russian Empire (the second half of the XIX - beginning of the XX century)

The scientific article is devoted to the analysis of historiography of Ukraine's foreign economic activity under the conditions of the Russian Empire in the second half of the XIX - at the beginning of the XX-th century. The author reveals the historiographic development of this problem.

Stepan Svystovych. The modern Ukrainian historiography of the Ukrainian SSR's initiative in the 20-ies – 30-ies of the XX th century

The article reveals the historiographic development of history of studies in the civil organizations of 1920-1930-ies on the territory of Soviet Ukraine. The author shows the peculiarities and specifics of the process and analyses the scientific works on this topic.

Vitaliy Tel'vak. The first volume of «History of Ukraine-Rus» by Mikhajlo Hrushevskij's in the contemporaries' assessments

The author of the article investigates the perception of the first volume of «History of Ukraine-Rus» in the European historiography at the end of the XIX – beginning of the XX-th centuries, shows the specifics of formation of Hrushevsky science reflections in Ukrainian, Russian, Polish, German and Czech historical science, determines the dependence of the expressed assessments on the specifics of the political situation as well as both typical and different characteristics of M. Hrushevsky's historic views.

Natalya Yusova. The introduction of concept of the Ancient Rus nation into scientific use: L. V. Cherepnin's contribution

On the basis of analysis of source materials the author has made an attempt to reconstruct one of the links of historiographic process of legitimation of concept of theory of the Ancient Rus nation in the USSR'S historical science. It is through the personalistic aspect (L. V. Cherepnin – A. M. Nasonov) that the stage of the scientific legitimation has been generalized. At the same time studies in the position of a scholar Cherepnin enable to watch the attitude to the concept of the Ancient Rus nation of the representatives of classic Russian historiography, for which purpose there have been involved the materials of the second half of the 50-ies, when the issue of the political legitimation had stopped being so topical (peak – 1954 – celebration of the 300-th anniversary of the Pereyaslav Rada).

Svatoslav Yusov. The early period of V. Golobutsky's scientific creative work

On the basis of analysis of source materials (both archival and generally historiographic ones) the author has made a reconstruction of the early period of the scientific creative work of V. Golobutsky's – a respected Ukrainian connoisseur of the Cossacks. The author has determined the stages (Rostov,

Krasnodar and Leningrad ones) of that initial period as well as characterized such a factor as V. O. Golobutsky's socio-cultural surrounding.

Olexiy Yas'. The historical views of Panteleimon Kulish in the light of the intellectual metamorphosis of 1870-1880

The author reveals the historical views of P. Kulish and their transformation throughout 1870-1880, considers the combination of the late romantic and positivist approaches in his scientific studies, analyses the concept apparatus of P. Kulish in the intellectual transformations of that time.